

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра обліку, фінансів та економічної безпеки

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання курсової роботи з дисципліни
«БЮДЖЕТУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ
ГОСПОДАРЮВАННЯ»

для студентів всіх форм навчання

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Укладачі: Тельнова Г.В.,
д.е.н., доцент, проф. кафедри ОФЕБ
Антоненко В.М.,
к.е.н., доцент, доцент кафедри ОФЕБ

Покровськ, 2018

УДК

ББК

Методичні рекомендації до виконання курсової роботи з навчальної дисципліни «Бюджетування діяльності суб'єктів господарювання» для студентів всіх форм навчання спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» / [уклад. Г. В. Тельнова, В. М. Антоненко]. – Покровськ : ДонНТУ, 2018. – 28 с.

Методичну розробку рекомендовано для використання студентами при опрацюванні ними тематичного матеріалу вказаної навчальної дисципліни та написання курсової роботи.

Рекомендації містять достатньо повні вимоги щодо написання студентами курсової роботи, мають усі необхідні рекомендації щодо здійснення розрахунків, конкретні формули, факторні моделі, таблиці та відповідні пояснення, що, безумовно, буде корисним студентам для опанування ними матеріалу курсової роботи.

Укладачі: _____ Г. В. Тельнова, доцент, д.е.н., професор кафедри ОФЕБ
(підпис)

В. М. Антоненко, доцент, к. е. н., доцент кафедри ОФЕБ
(підпис)

Рецензент: _____ Л. І. Шилова, доцент, к. е. н., доцент кафедри ЕП
(підпис)

Відповідальний за випуск: _____ Н. Ю. Рекова, проф., д. е. н., зав. каф. ОФЕБ
(підпис)

Затверджено навчально-методичним відділом ДонНТУ
протокол № ____ від _____

Розглянуто на засіданні кафедри обліку, фінансів та економічної безпеки,
протокол № ____ від _____ 2018р.

Донецький національний технічний університет, 2018

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО ДИСЦИПЛІНУ	5
1.1 Мета та завдання навчальної дисципліни.....	5
1.2 Програма навчальної дисципліни.....	5
2. ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	7
2.1 Загальна характеристика курсової роботи	7
2.2 Обсяг та оформлення тексту курсової роботи	8
2.3 Оформлення таблиць, рисунків, формул, інформаційних джерел.....	9
2.4 Захист та критерії оцінювання курсової роботи.....	11
3. ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАВДАНЬ ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	12
3.1 Характеристика завдання з теоретичної частини роботи	12
3.2 Характеристика завдання з розрахункової частини роботи	13
3.3 Методичні вказівки до виконання розрахункової частини роботи	13
4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	21
ДОДАТОК А. Приклад оформлення титульної сторінки курсової роботи.....	22
ДОДАТОК Б. Приклад оформлення реферату курсової роботи.....	23
ДОДАТОК В. Приклади оформлення літературних джерел.....	24
ДОДАТОК Г. Вихідна інформація умовного підприємства.....	25

ВСТУП

Курсова робота з дисципліни «Бюджетування діяльності суб'єктів господарювання» посідає важливе місце у системі підготовки студентів ДВНЗ ДонНТУ за напрямом «Фінанси і кредит» і відіграє вирішальну роль в їхньому становленні як фахівців, здатних розв'язувати практичні задачі в сфері фінансового планування, формування зведених бюджетів суб'єктів господарювання, планування потреби в поточному фінансуванні, що в цілому має забезпечити ефективну діяльність та стабільні результати суб'єктів господарювання.

Методичні вказівки мають за мету – надання методичної допомоги в організації навчальної роботи студентів; зокрема в них наведено вимоги щодо змісту, оформлення і порядку виконання, перевірки викладачем та захисту курсової роботи.

Курсова робота повинна відповідати таким вимогам:

- бути самостійним дослідженням, присвяченим розв'язанню актуальних питань у сфері розробки сучасного бюджетування діяльності суб'єктів господарювання;
- включати в себе елементи нових розробок, які сприяють ефективному вирішенню проблем, порушених в цій роботі;
- відповідати загальноприйнятим вимогам і правилам оформлення науково-дослідних робіт.

У процесі виконання курсової роботи студенти вирішують наступні завдання:

- систематизують і аналізують економічну інформацію;
- використовують аналітичні методи й прийоми для вивчення практичних проблем у сфері фінансового планування та складання бюджетів;
- дають кількісну і якісну оцінку досліджуваних явищ і процесів, виявляють закономірності та тенденції їх розвитку;
- знаходять шляхи підвищення ефективності господарювання;
- узагальнюють оцінки, роблять висновки і пропозиції щодо прийняття кваліфікованих управлінських рішень в сфері фінансів.

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

1.1 Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни: отримання теоретичних знань щодо бюджетного планування та практичних навичок стосовно технології бюджетування та побудови системи бюджетів на вітчизняних підприємствах.

У результаті теоретичної та практичної підготовки студент повинен:

знати:

- економічний зміст, задачі та принципи фінансового планування;
- методи фінансового планування;
- особливості організації фінансового планування на підприємстві;
- систему бюджетного управління на підприємстві;
- методику бюджетування на підприємстві;
- організацію процесу бюджетування на підприємстві;
- особливості розробки бюджетів на підприємстві;

вміти:

- визначати сутність та особливості фінансового;
- використовувати методи фінансового планування;
- вести організацію фінансового планування;
- визначати систему бюджетного управління на підприємстві;
- складати різні види бюджетів на підприємстві;
- володіти основами бюджетного планування на підприємстві.

1.2 Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Методичні засади бюджетування діяльності суб'єктів господарювання

Тема 1. Сутність, становлення та розвиток фінансового планування

Сутність фінансового планування. Етапи планування. Стратегічне планування. Прогнозування. Бізнес-планування. Переваги фінансового планування у формі бюджетів. Довгострокове і короткострокове фінансове планування. Етапи розробки фінансового плану. Види і зміст фінансових планів.

Тема 2. Становлення бюджетування на підприємствах України

Сутність та значення бюджету підприємства. Методологія бюджетування. Бюджетний період. Етапи впровадження системи бюджетування на підприємствах. Переваги бюджетування. Стадії бюджетного процесу. Інфраструктура бюджетного процесу. Аналітична, облікова, організаційна і програмно-технічна складові бюджетного процесу. Роль бюджетів у фінансовому управлінні і процесі прийняття рішень.

Тема 3. Методичні основи бюджетування на підприємстві

Складові бюджетування. Підходи до розробки фінансової структури підприємства. Розробка структури і форматів бюджетів. Розробка управлінської облікової політики. Розробка регламенту планування. Розробка регламенту бюджетування для центру фінансової відповідальності. Послідовність розробки

методичних основ бюджетування. Методичні підходи по складанню бюджетів витрат центрів відповідальності на плановий рік.

Тема 4. Фінансова структура підприємства

Сутність теорії управління за центрами відповідальності. Основні типи центрів відповідальності. Варіанти утворення з підрозділів підприємства центрів фінансової відповідальності. Поняття фінансової структури підприємства. Поняття організаційної структури підприємства. Порядок формування фінансової структури підприємства.

Тема 5. Розробка облікової політики підприємства

Сутність та основні принципи облікової політики. Розробка загальних принципів обліку готової продукції і реалізації. Визначення способу нарахування виручки при внутрішній передачі продукції. Розробка правил обліку виручки по довгострокових роботах (послугах). Розробка принципів формування собівартості продукції. Групування статей витрат. Визначення принципів віднесення накладних витрат на собівартість продукції. Розробка принципів обліку майна. Визначення методів оцінки майна. Види амортизації. Визначення способу переоцінки майна, обліку надлишків/нестач. Визначення принципів обліку дебіторської заборгованості. Визначення принципів обліку кредиторської заборгованості. Визначення методів розрахунку лімітів. Організаційні основи облікової політики.

Змістовий модуль 2. Технологія і процедури бюджетування діяльності суб'єктів господарювання

Тема 6. Розробка системи бюджетів

Поняття бюджетної структури підприємства. Статті бюджетів. Етапи формування бюджетної системи на підприємстві. Підходи до розробки структури бюджетних статей. Типова структура бюджетів виробничого і торговельного підприємств.

Тема 7. Особливості бюджетного процесу у виробництві

Сутність фінансового і інвестиційного циклів у виробництві. Ієрархічна структура зведеного бюджету виробничого підприємства. Технологія складання зведеного бюджету підприємства. Вибір тривалості бюджетного періоду. Типи бюджетів за ступенем тривалості. Поточне і стратегічне бюджетування в промисловості. Особливості розробки короткострокового бюджету, бюджету розвитку й індикативного «ковзного» бюджету.

Тема 8. Розробка операційних бюджетів підприємства

Види операційних бюджетів та їх особливості. Методичні основи підготовки операційних бюджетів. Розробка бюджету продажів. Методи прогнозування обсягу продаж, вибір цінової стратегії. Розробка бюджету виробництва. Складання бюджету прямих витрат на матеріали. Розробка бюджету прямих витрат на оплату праці. Складання бюджету амортизаційних відрахувань. Бюджет загальновиробничих витрат. Бюджет витрат на збут. Бюджет управлінських (загально-цехових) витрат. Бюджет податкових платежів. Бюджет виплат по фінансовій діяльності. Формування зведеного бюджету доходів і

витрат.

Тема 9. Зміст і технологія складання фінансових бюджетів

Види фінансових бюджетів та принципи їхньої побудови. Технологія складання бюджету руху грошових коштів. Розробка бюджету активів і пасивів (бюджет по балансовому листу). Складання бюджету капітальних вкладень. Формування інвестиційного портфелю підприємства. Організація фінансової роботи з виконання бюджетів на підприємстві. Напрями фінансової роботи. Завдання фінансової служби підприємства. Основні елементи системи фінансового контролю.

Тема 10. Аналіз та оцінка виконання бюджетів підприємства

Критерії оцінки діяльності різних центрів фінансової відповідальності. Види контролю. Сутність та завдання проведення бюджетного контролю на підприємстві. Система показників оцінки виконання бюджетів на підприємстві. Причини невиконання бюджетів. Сутність та основні методи факторного аналізу бюджетних відхилень. Особливості контролю при гнучкому бюджетуванні.

Тема 11. Відповідальність та мотивація в бюджетуванні

Взаємозв'язок основної мети підприємства та мотивації персоналу. Види цілей. Побудова дерева цілей підприємства. Ієрархія потреб. Системи мотивації. Мотиваційний моніторинг. Фактори мотивації і стимулювання. Види стимулів. Принципи ефективної системи стимулювання. Показники преміювання працівників окремих підрозділів підприємства.

2. ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

2.1 Загальна характеристика курсової роботи

Курсова робота як самостійне навчально-наукове дослідження має продемонструвати рівень загальнонаукової та фахової підготовки студентів з дисципліни «Бюджетування діяльності суб'єктів господарювання», їхню здатність застосовувати попередньо одержані знання під час вирішення конкретних господарських проблем, схильність до аналізу та самостійного узагальнення первинної інформації.

Виконання курсової роботи передбачає такі етапи:

- підбір та вивчення літератури;
- консультація з викладачем-керівником;
- написання та оформлення тексту курсової роботи;
- передання завершеної курсової роботи на кафедру для рецензування;
- доопрацювання роботи згідно із зауваженнями керівника;
- захист курсової роботи.

До змісту роботи висуваються такі вимоги:

- системність, послідовність і конкретність викладення матеріалу;
- логіка і науковий стиль викладеного матеріалу;

- виділення в тексті окремих абзаців, адже занадто громіздке речення і великі фрагменти не сприяють його розумінню;
- завершеність викладення кожної думки;
- виключення повторень.

Курсова робота складається з наступних частин: вступу, теоретичного та розрахункового розділів, висновків, переліку використаних джерел, додатків.

У вступі обґрунтовується актуальність теми, що вивчається, її практичне значення; визначаються мета і завдання, об'єкт, предмет дослідження; висвітлюються методи, за допомогою яких воно проводилось; розкривається структура роботи, її анотований зміст за кожним розділом.

Теоретичні питання та дані для розрахункової частини у відповідності до варіантів наводяться у розділі 3 даних методичних вказівок. Варіант індивідуального завдання обирається за номером у списку групи. У цьому розділі викладаються ключові питання бюджетування діяльності підприємства у відповідності до варіанту. Другий розділ виконується відповідно до завдання, наведеного в розділі 3 цих методичних вказівок.

Логічним завершенням курсової роботи є висновки. Головна їх мета – узагальнення результатів проведеного дослідження. Висновки подаються у вигляді окремих лаконічних положень, практичних або методичних рекомендацій. Дуже важливо, щоб вони відповідали поставленим завданням. У висновках необхідно зазначити основні результати курсової роботи, а саме: дати оцінку запланованого фінансового підсумку діяльності підприємства, характеристику його планового бюджету, необхідність поточного фінансування для покриття дефіциту бюджету.

Список використаної літератури відображає обсяг використаних джерел та ступінь вивченості досліджуваної теми. Список повинен містити бібліографічний опис джерел, використаних студентом під час роботи над темою. Список використаної літератури має складати не менше 20 джерел, серед них обов'язково потрібно вказати нормативну базу, а також опрацьовані статті в періодичних видання останніх років щодо теми дослідження.

У додатку розміщуються дані індивідуального завдання на курсову роботу, що відповідають варіанту.

2.2 Обсяг та оформлення тексту курсової роботи

Обсяг курсової роботи має бути в межах 40-50 сторінок стандартного формату А4 (без урахування списку використаної літератури та додатків), при цьому: вступ – 1-2 стор., висновки – 2-3 стор. Теоретична частина – 10-15 стор., розрахункова частина – 20-25 стор., з наведенням усіх формул, розрахунків і висновків.

Перший лист (нумерується, але номер на ньому не ставиться) – титульний. На ньому вказуються: міністерство, якому підпорядковано ДВНЗ ДонНТУ; офіційна назва університету, назва кафедри; дисципліна, з якої виконано роботу; прізвище та ініціали студента, курс, група, факультет, де він

навчається; прізвище, ініціали, вчене звання наукового керівника; місто і рік виконання роботи. Приклад титульного аркушу наведено у додатку А.

На наступній сторінці (нумерується, але номер на ній не ставиться) подається реферат (стисла анотація) до курсової роботи, приклад якого показано у додатку Б до цієї методичної розробки.

Далі розміщується зміст із позначенням сторінок, на яких розпочинаються вступ, розділи, висновки, список використаної літератури, додатки. Ця сторінка також нумерується, але номер на ній не ставиться.

Номери сторінок проставляють, починаючи зі вступу, у верхньому правому кутку.

Всі розділи і підрозділи (параграфи), що є у змісті роботи, мають бути виділені в тексті заголовками та підзаголовками. Заголовки розділів та підрозділів, вступ, висновки, список використаних джерел пишуться великими літерами, заголовки параграфів – малими.

Кожен із розділів, а також список літератури, починаються з нової сторінки, параграфи в межах розділу – продовжуються без переносу на нову сторінку.

Текст роботи слід розмішувати таким чином, щоб залишалися поля: з лівого боку – 20 мм, правого – 10 мм, зверху – 20 мм, знизу – 20 мм. Шрифт – 14, *Times New Roman*, інтервал між рядками – 1,5.

Рисунки, таблиці (які розміщені в тексті роботи), список літератури, додатки також включаються до наскрізної нумерації.

Усі наведені в тексті цитати та цифровий матеріал потрібно супроводжувати посиланнями на відповідні джерела.

Додатки слід позначати послідовно посередині сторінки великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Наприклад: Додаток А, Додаток Б і т. д. Кожен додаток повинен мати тематичний заголовок.

Робота переплітається або має бути зброшурована у наступній послідовності: титульна сторінка, зміст, вступ, розділи та параграфи (якщо є такі), висновки, список використаних літературних джерел, додатки.

2.3 Оформлення таблиць, рисунків, формул, інформаційних джерел

Одна з головних вимог до графічного і табличного матеріалу – їх наочність. Заголовки (назви) таблиць, схем, графіків, діаграм мають відображати основний зміст ілюстрованого матеріалу та вказувати на об'єкт і період, якого стосуються дані. У таблицях вказуються одиниці виміру, а в графіках та діаграмах – масштаб. Наявність у роботі ілюстрацій, які називаються рисунками (схеми, діаграми, графіки), дає змогу викласти матеріал більш доказово, полегшує його сприйняття.

Заголовки таблиць розміщуються над ними; рисунків – під ними. Таблиці та рисунки нумеруються окремо. Номер таблиці (рисунка) складається з номера розділу (незалежно від наявності параграфів у ньому) та порядкового номера таблиці (рисунка). Наприклад, третя таблиця другого розділу та другий рисунок першого розділу:

Рівень інфляції

Рисунок 1.2. Основні етапи і процедури бюджетування

Кожна таблиця повинна, як правило, розміщуватися на одній сторінці. У разі перенесення таблиці у лівому верхньому кутку наступної сторінки слід писати: «Продовження (або закінчення) табл. ...» (без назви) та вказувати її порядковий номер. Якщо всі показники таблиці мають однакові одиниці виміру, їх виносять у заголовок, якщо різні – вказують у боковику. Якщо цифрові дані відсутні, то ставлять пропуск «—».

Таблицю розміщують по тексту після першого посилання на неї. Громіздкі таблиці та схеми допоміжного чи довідкового характеру слід винести у додатки, які нумерують окремо і розміщують після списку літератури.

Кожен рисунок розміщується по тексту також після першого посилання на нього або на наступній сторінці, якщо рисунок завеликий.

Формули, на які є посилання в тексті, нумеруються в межах розділу арабськими цифрами. Номер формули складається з номера розділу та порядкового номера формули, розмежованих крапкою. Номер формули слід взяти у дужки і розмістити на правому полі на рівні нижнього ряду формули, до якої він належить. Допускається наскрізна нумерація формул по всій роботі.

Цитати у роботі, які наведені дослівно, беруться в лапки. Після закінчення цитати або цифрової інформації у квадратних дужках зазначається порядковий номер джерела, який міститься у списку використаної літератури; далі через кому вказується сторінка, звідки взята цитата чи цифра. Наприклад, посилання [5, с. 10] означає, що цитату взято з джерела, зазначеного у списку літератури під номером 5 на сторінці 10. При цитуванні текстів з газет, поточної та річної звітності підприємства або організації, невеликих за обсягом нормативних документів посилання на сторінки не обов'язкове.

Список використаної в курсовій роботі літератури оформляють у такій послідовності:

- закони України;
- укази Президента України;
- постанови і декрети Уряду України;
- спеціальна економічна література та публікації в періодичних виданнях в алфавітному порядку із зазначенням прізвища та ініціалів автора;
- матеріали, які були зібрані на підприємствах і в організаціях та використані під час написання роботи.

Усі джерела, включені до списку використаної літератури, нумеруються послідовно. Використані книги слід записувати у такій формі: прізвище та ініціали автора (чи авторів), назва книги, місто видання, назва видавництва, рік видання, кількість сторінок.

Приклади оформлення літературних джерел поданий у додатку Б до цих методичних вказівок.

2.4 Захист та критерії оцінювання курсової роботи

Підготовлена і оформлена курсова робота підписується студентом і представляється на захист. Захист курсових робіт проводиться за графіком комісією, призначеною завідуючим кафедрою. Студент повинен коротко викласти основні положення роботи, обґрунтувати висновки та пропозиції і відповісти на запитання членів комісії по темі дослідження.

Курсова робота оцінюється за стобальною шкалою з урахуванням наступних критеріїв (табл. 1).

Таблиця 1

Критерії оцінки курсової роботи

Критерії	Бали
Оцінка структури роботи, наскільки план дозволяє розкрити тему	40
Оцінка теоретичного рівня роботи	
Повнота розкриття основних питань теми	
Наявність прикладів, розрахунків, аналізу, порівнянь	
Характеристика аналітичного рівня роботи	
Якість виконання роботи	
Відповідність вступу та висновків вимогам, які викладено в методичних порадах кафедри	
Оцінка повноти та правильності складання списку використаних джерел	
Відповідність оформлення роботи вимогам стандартів та правил	
Виконання календарного плану написання роботи	
Оцінка доповіді студента при захисті роботи	60
Оцінка відповіді студента на додаткові запитання	
Всього	100

Якість виконання оцінюється за критеріями: науковий рівень роботи; практичний напрям роботи; самостійність студента у викладанні матеріалів теми; логіка розкриття теми, стиль; оформлення матеріалів курсової роботи, схем, графіків, додатків, використання комп'ютерної техніки в оформленні.

Курсова робота, яка має 40 балів, допускається до захисту. На захисті студент повинен розкрити основний зміст роботи, виділити її проблемні аспекти, обґрунтувати свої висновки, відповісти на запитання викладача. Остаточна оцінка за курсову роботу виставляється за результатами захисту. День і час захисту курсової роботи визначає викладач – науковий керівник згідно з графіком навчального процесу. Остаточна оцінка залежить від того, як: студент виступить при захисті; студент відповідає на питання щодо змісту курсової роботи в розрізі теми; студент якісно виконав роботу.

За результатами захисту курсової роботи студент отримує оцінку («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»), яку викладач виставляє в екзаменаційну відомість.

Оцінку «відмінно» отримує студент, у якого акуратно і правильно оформлена курсова робота, вона має цільову спрямованість, містить практичний результат і глибокий аналіз питань вибраної теми, висновки про позитивні моменти і недоліки, пропозиції щодо усунення недоліків.

Оцінку «добре» одержує студент за роботу, у якій виконані всі зазначені вимоги, але є деякі недоліки методичного характеру, недостатньо аргументовані висновки й пропозиції. Робота має бути виконана правильно й акуратно.

Оцінку «задовільно» отримує студент, у якого робота містить недостатньо елементів наукового дослідження, неглибокий аналіз, висновки і пропозиції погано аргументовані, текст оформлений неакуратно.

Студент, який отримав незадовільну оцінку, не допускається до заліку з даної дисципліни, та має доопрацювати курсову роботу і подати її повторно на перевірку та на подальший повторний захист. Вдруге незахищена робота може ще раз бути поданою до захисту, але спеціально для цього створеної комісії з викладачів кафедри.

3. ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАВДАНЬ ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

3.1 Характеристика завдання з теоретичної частини роботи

У теоретичній частині курсової роботи належить викласти основні теоретичні та методичні положення роботи згідно з планом і відповідно до обраної теми.

Теоретична частина курсової роботи передбачає написання одного розділу, в якому викладаються основні теоретичні та проблемні питання з обраної теми. Необхідно показати економічну сутність теми дослідження, її значення в організації фінансової діяльності, проаналізувати публікації в науковій і періодичній літературі по даній темі. Особливу увагу слід приділяти останнім публікаціям з теми дослідження. У цьому розділі студент повинен показати вміння рецензувати і узагальнювати теоретичні матеріали. Обов'язковим є посилання на використану літературу, цитати, ідеї, іншу інформацію, яка використана в роботі.

Теоретична частина курсової роботи повинна бути структурована на підрозділи, яких має бути не менш як 3 і які повинні бути за своєю структурою і змістом логічно пов'язані між собою.

Варіанти тем для виконання теоретичної частини роботи (за списком групи):

1. Бюджетування як інструмент управління розвитком роботи підприємств.

2. Принципи та способи бюджетування.

3. Розроблення системи бюджетів на підприємстві.
4. Потреба в капіталі для фінансування основних засобів і нематеріальних активів.
5. Потреба в капіталі для фінансування оборотних активів. Правила фінансування підприємств.
6. Бюджетний контроль та аналіз відхилень.
7. Структура і місце служби контролінгу на підприємстві.
8. Зміст і етапи розробки бюджетів.
9. Порядок розробки бюджетів
10. Планування показників балансу.
11. Прогноз руху грошових коштів (Cash-flow).
12. Планування прибутків і збитків підприємства.
13. Роль бюджетування у прийнятті управлінських рішень.
14. Бюджетний період. Бюджетний цикл.
15. Бюджетна структура підприємства.
16. Формування бюджетної системи на підприємстві.
17. Види операційних бюджетів та їх особливості.
18. Операційні бюджети підприємства: характеристика та технологія їх розробки.
19. Формування зведеного бюджету доходів і витрат.
20. Становлення фінансового планування в Україні в сучасних умовах.
21. Види фінансових бюджетів та принципи їхньої побудови.
22. Структура консолідованого бюджету суб'єктів господарювання.
23. Система моніторингу узгодження та виконання системи бюджетів на підприємстві.
24. Бюджетування інвестиційної діяльності підприємства та проблеми, з ним пов'язані.
25. Фінансові бюджети підприємства: характеристика та технологія розробки.
26. Бюджетування операцій, пов'язаних з фінансовою діяльністю підприємства.

3.2 Характеристика завдання з розрахункової частини роботи

Для виконання розрахункової частини курсової роботи студентам необхідно мати вихідні дані по реально діючому підприємству. Необхідну інформацію для розробки цієї частини курсової роботи студенти збирають під час проходження виробничої практики.

Означена вихідна інформація включає стислу характеристику обраного підприємства (по якому збираються вихідні дані) та певний обсяг числового статистичного матеріалу цього підприємства. Числова інформація має бути систематизована у табличній формі і подана як додатки до курсової роботи. За обсягом та змістом ці вихідні дані мають відповідати таким, які містяться у таблицях Г1 – Г7 додатку Г до цих методичних вказівок.

У тому разі, якщо у студента виникають проблеми зі збором інформації на реально діючому підприємстві, то для розробки розрахункової частини курсової роботи передбачається можливість використання даних умовного підприємства. Ці дані згруповані по 26 варіантах (Г1 – Г7 додатку Г); номер варіанту обирається студентом за номером у списку групи.

Умовне підприємство характеризується наступним:

- підприємство являє собою завод по виробництву вершкового масла. Інших видів молочної продукції не випускає. Виробництво здійснюється круглий рік в одну зміну. Запас сировини (молока) на підприємстві не створюється з огляду на технологічні особливості. Місткість складів готової продукції не перевищує 30% денного обсягу виробництва;

- обсяги виробництва продукції підприємства за попередні періоди наведено у табл. Г1;

- деякі нормативні показники діяльності підприємства на плановий рік наведені у табл. Г2;

- в табл. Г3 наведений розподіл збуту продукції по місяцях;

- у табл. Г4 та Г5 наведено нормативи витрат, загальні для всіх варіантів (якщо інше не вказано в таблицях);

- в табл. Г6 наведено ставки податків, що сплачує умовне підприємство;

- підприємство щомісяця сплачує відсотки за користування позичковими коштами в розмірі 75,5 тис. грн., щомісяця виконує зобов'язання по погашенню основної суми боргу в розмірі 500 тис. грн.;

- в січні, березні, серпні, листопаді планує інвестиції на створення бренду в обсязі 312, 5 тис. грн. залишок грошових коштів на плановий 01.01.201_р. склав 837,5 тис. грн.;

- фактичне виконання обсягу виробництва складе 11000 т, постійні витрати будуть збільшені на 15%, оплата молока перевищить планові показники на 10%, компенсаційний ріст цін на продукцію складе 12%. Ставки податків не зміняться.

На базі вказаної вихідної інформації у цій частині курсової роботи передбачається здійснити комплекс планових розрахунків відповідно до процедури та етапів бюджетування. Розрахункова частина курсової роботи передбачає складання планових бюджетів за основними напрямками діяльності підприємства:

- бюджет виробництва (Б1);

- бюджет продажів (Б2);

- бюджети видатків (Б3, Б4);

- бюджет доходів і витрат (Б6);

- допоміжні бюджети (інвестицій, кредитний);

- бюджет руху грошових коштів (Б7).

3.3 Методичні вказівки до виконання розрахункової частини роботи

Для розрахунку планових показників використовуються формули 1-8. Форми бюджетів наведені нижче (табл. 2-10).

В першу чергу прогнозуються виробничі показники підприємства на плановий рік (наприклад, 201_ -й); вони стануть основними при плануванні бюджетів.

Обсяг виробництва визначається на прикладі простої (лінійної) регресії за формулою:

$$y = a + b \cdot x$$

Для розрахунку коефіцієнтів a і b приймаються наступні рівняння:

$$a = \frac{\sum y \cdot \sum x^2 - \sum xy \cdot \sum x}{n \cdot \sum x^2 - (\sum x)^2}, \quad b = \frac{n \cdot \sum xy - \sum x \cdot \sum y}{n \cdot \sum x^2 - (\sum x)^2}, \quad (1)$$

де n - кількість спостережень;

x - період аналізу, рік;

y - значення показника (обсяг виробництва).

Далі, відповідно з номером обраного варіанту, оцінюється прогнозна річна потужність в млн. пачок. В розрахунках умовно приймаємо 1 кг = 1 л.

$$N_{пач} = \frac{V_{прог}}{g_{пач}}, \quad (2)$$

де $V_{прог}$ - прогнозний обсяг виробництва в тонах;

$g_{пач}$ - вага пачки;

$N_{пач}$ - прогнозний обсяг виробництва, тис. шт.

Далі формуються бюджети виробництва і продажів (використовуються дані табл. Г2 та Г3):

$$B = V_m \cdot K_{зб} \cdot Ц, \quad (3)$$

де B - виручка від продажів;

V_m - щомісячний обсяг виробництва;

$K_{зб}$ - коефіцієнт збуту продукції;

$Ц$ - ціна реалізації одиниці продукції.

Отримані результати розрахунків бюджетів виробництва і продажів заносяться у табл. 2 і 3, в яких річні обсяги виробництва і продажів розподіляються по місяцях.

Таблиця 2

Бюджет виробництва (Б1)

Показник	За рік	Значення показника по місяцях											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Обсяг виробництва, тис. пачок													
Ціна реалізації пачки вершкового масла, грн.													
Вартість виробленої продукції, тис. грн.													

Таблиця 3

Бюджет продажів (Б2)

Показник	За рік	Значення показника по місяцях											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Обсяг продажів, тис. пачок													
Ціна реалізації пачки вершкового масла, грн.													
Виручка від продажів, тис. грн.													

Бюджет прямих виробничих витрат формується за формулами 4 і 5 у табл. 4, виходячи з планового обсягу виробництва за рік і по місяцях; для чого використовуються нормативи прямих витрат в розрахунку на 1 т виробленого масла.

Таблиця 4

Бюджет прямих виробничих витрат (Б3), тис. грн.

Стаття	За рік	За місяць
Заробітна плата основного персоналу		
Заробітна плата обслуговуючого персоналу		
ЄСВ основного персоналу		
ЄСВ обслуговуючого персоналу		
Молоко		
Допоміжні матеріали		
Тара (упаковка)		
Електроенергія		
Вода		
Всього		

$$P_i = V_m^m \cdot H_i, \quad (4)$$

$$P = \sum_{i=1}^n P_i, \quad (5)$$

де P_i - витрати по i -ій статті;

H_i - норматив питомих виробничих витрат по i -ій статті;

V_m^m - щомісячний обсяг виробництва, т;

P - загальна сума прямих виробничих витрат.

Для знаходження суми витрат на тару необхідно прийняти до розрахунку обсяг виробництва в пачках та ціну упаковки для однієї пачки.

Бюджет постійних витрат (табл. 5) формується з щомісячного нормативу і тривалості розрахункового періоду.

Таблиця 5

Бюджет постійних витрат (Б4), тис. грн.

Стаття	За місяць	За рік
Постійні виробничі		
Управлінські		
Комерційні		
Накладні		
Всього		

Для формування бюджету доходів і витрат (БДВ) та бюджету руху грошових коштів (БРГК) необхідно розрахувати платежі по ПДВ. З огляду на нерівномірність продажів розрахунок проводиться помісячно (табл. 6).

Таблиця 6

Розрахунок ПДВ до сплати («-» до відшкодування) – Б5, тис. грн.

Стаття	Сума податку за періодами (за місяцями)												
	За рік	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. ПДВ у виручці від продажів													
2. ПДВ в прямих виробничих витратах: - на молоко - інші (допоміжні матеріали, тара, вода, електроенергія)													
3. ПДВ в постійних витратах: - виробничих (без амортизації) - комерційних - представницьких - накладних (без податку на майно)													
4. ПДВ до сплати (відшкодування) (п.1 - п.2 - п.3)													

Бюджет доходів і витрат формується по місяцях.

Для планування податку на прибуток необхідно розрахувати валову маржу, для чого застосовується наступна формула:

$$BM = B - ПДВ - P_{ПВ}, \quad (6)$$

де BM - валова маржа;

$ПДВ$ - сума ПДВ до сплати (чи відшкодування);

$P_{ПВ}$ - прямі виробничі витрати (рядок «Всього» із Б3).

Податок на прибуток розраховується таким чином:

$$П_{п} = BM - P_{пос} - ФВ, \quad (7)$$

де $П_{п}$ - прибуток до оподаткування;

$P_{пос}$ - постійні витрати (рядок «Всього» із Б4);

$ФВ$ - фінансові витрати (відсотки за кредитом).

Отримані результати розрахунків заносяться у табл. 7.

Таблиця 7

Бюджет доходів і витрат (Б6), тис. грн.

Стаття	За рік	Значення за період											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Виручка від продажів													
ПДВ													
Прямі виробничі витрати													
Валова маржа													
Витрати постійні													
Відсотки за кредитом													
Прибуток до оподаткування													
Податок													
Чистий прибуток													

Бюджет грошових коштів відображає надходження і платежі відповідних періодів за трьома видами діяльності: основній, інвестиційній, фінансовій. У бюджеті грошових коштів не відображається калькуляційна стаття «Амортизація»:

$$ГК_K = ГК_n + ГП_O + ГП_I + ГП_Ф, \quad (8)$$

де $ГК_к$, $ГК_п$ - грошові кошти на кінець та початок відповідного періоду;
 $ГП_о$, $ГП_і$, $ГП_ф$ - грошовий потік по основній, інвестиційній та фінансовій діяльності.

При формуванні БРГК (табл. 8) необхідно звернути увагу на таке: значення в колонках «за рік», «1 місяць» співпадають за статтею «грошові кошти на початок періоду», значення в колонках «за рік», «12 місяць» співпадають за статтею «грошові кошти на початок періоду».

Таблиця 8

Бюджет руху грошових коштів (Б7)

Стаття	За рік	Значення за період (місяць)											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. Виручка від продажів													
2. ПДВ													
3. Прямі виробничі витрати													
4. Постійні витрати (без амортизації)													
5. Податок на прибуток													
6. Грошовий потік по основній діяльності (п.1 - п.2 – п.3 – п.4 – п.5)													
7. Інвестиції в створення бренду													
8. Грошовий потік по інвестиційній діяльності (-п.7)													
9. Сплата відсотків за кредитом													
10. Сплата основної частини боргу													
11. Грошовий потік по фінансовій діяльності (-п.9 – п.10)													
12. Грошові кошти на початок періоду													
13. Грошові кошти на кінець періоду (п.12 + п.6 + п.8 + п.11)													

Аналогічно формуються БДВ та БРГК для гнучкого бюджету (обсяг виробництва 11000 т).

Далі проводиться бюджетний аналіз, для чого застосовуються табл. 15 та 16.

Таблиця 15

Аналіз БДВ

Стаття	Значення за рік, тис. грн.		Відхилення (Г-П)	
	прогнозований бюджет (П)	гнучкий бюджет (Г)	абсолютне	в %

Таблиця 16

Аналіз БРГК

Стаття	Значення за рік, тис. грн.		Відхилення (Г-П)	
	прогнозований бюджет (П)	гнучкий бюджет (Г)	абсолютне	в %

Наприкінці цього розділу курсової роботи формуються висновки за результатами проведених бюджетних розрахунків, які (висновки) слугують основою для обґрунтування рекомендацій щодо розвитку підприємства у майбутньому.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

1. Батенко, Л. П. Основи бюджетування: навч.-метод. посібник для самост. вивчення дисц. / Л. П. Батенко, Т. О. Зінкевич, О. О. Кизенко та інш.; за заг. ред. Л. П. Батенко. – К. : КНЕУ, 2006. – 202 с.
2. Бюджетування в економічних системах / Ю. Г. Лисенко [та ін.]; ред. Ю. Г. Лисенко, В. М. Андрієнко. – Донецьк : Юго-Восток, 2009. – 360 с.
3. Ковтун, С. Бюджетування на сучасному підприємстві, або як ефективно управляти фінансами / С. Ковтун. – Х. : Фактор, 2005. – 340 с.
4. Кузьмін, О. Є. Бюджетування на підприємстві: навч. посібник / О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник. – К. : Кондор, 2008. – 312 с.
5. Панков, В. А. Контролінг і бюджетування фінансово-господарської діяльності підприємства / В. А. Панков, С. Я. Єлецьких, Н. М. Михайличенко. – К. : Центр навч. літ-ри, 2007. – 112 с.
6. Пасінович, І. І. Опорний конспект лекцій навчальної дисципліни «Бюджетування діяльності суб'єктів господарювання» для студентів, які навчаються за галуззю знань 0305 «Економіка та підприємництво» за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» та галуззю знань 0306 «Менеджмент і адміністрування» за напрямом підготовки 6.030601 «Менеджмент» освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» [Електронний ресурс] / І. І. Пасінович. – Львів, 2016. – 92 с. – Режим доступу : financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/12/ОКЛ-Бюджет-ня-дсг.doc.
7. Романов, А. Основы финансового планирования и бюджетирования на предприятии / А. Романов. – Харьков : Центр «Консульт», 2005. – 108 с.
8. Савчук, В. П. Финансовый менеджмент. Практическая энциклопедия / В. П. Савчук. – К. : Companion, 2008. – 884 с.
9. Терещенко, О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посібник / О. О. Терещенко. – К. : КНЕУ, 2003. – 554 с.
10. Фомин, П. А. Методология расчета бюджета движения денежных средств промышленного предприятия [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cis2000.ru/Budgeting/Bylaws.shtml>.
11. Хруцкий, В. Е. Внутрифирменное бюджетирование : настольная книга по постановке финансового планирования / В. Е. Хруцкий, В. В. Гамаюнов. – 2-е изд. перераб. и допол. – М. : Финансы и статистика, 2006. – 464 с.
12. Шило, Ж. С. Конспект лекцій з дисципліни «Бюджетування діяльності суб'єктів господарювання» спеціальності 8.1801014 «Управління фінансово-економічною безпекою» для студентів денної форми навчання / Ж. С. Шило. – Рівне : НУВГП, 2014. – 621 с.
13. Щиборщ, К. В. Бюджетирование деятельности промышленных предприятий России / К. В. Щиборщ. – М. : Дело и Сервис, 2001. – 542 с.

ДОДАТОК А

Приклад оформлення титульної сторінки курсової роботи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ОБЛІКУ, ФІНАНСІВ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

КУРСОВА РОБОТА

з навчальної дисципліни

«Бюджетування діяльності суб'єктів господарювання»

на тему _____

Виконав:

студент(ка) гр. _____

(прізвище, ім'я, по-батькові)

Перевірив:

(посада, науковий ступінь, вчене звання,
прізвище, ім'я, по-батькові викладача)

Покровськ, 201_

ДОДАТОК Б
Приклад оформлення реферату курсової роботи

РЕФЕРАТ

Курсова робота: 50 стор., 5 рис., 15 табл., 5 додатків, 20 джерел.

Мета роботи – дослідження структури, змісту та ролі бюджетування у системі сучасного управління підприємствами та розробка основних видів бюджетів для діючого підприємства.

Методи дослідження: групування, порівняння, факторний, горизонтальний, вертикальний, коефіцієнтний, графічний, прогнозування.

Курсова робота включає два розділи: теоретичний та розрахунковий.

В першому розділі роботи, відповідно до його тематичного напрямку, автором досліджено основні сучасні методи та методики бюджетування, обґрунтовано його місце в системі управління підприємствами та перспективи його розвитку на вітчизняних підприємствах.

У другому розділі роботи надана стисла характеристика підприємства; із застосуванням бюджетних методів планування складені бюджети: виробництва, продажів, видатків, доходів і витрат, допоміжні бюджети (інвестицій, кредитний), руху грошових коштів. Проведені для підприємств планові розрахунки свідчать про достатню їх обґрунтованість та реальність.

**БЮДЖЕТУВАННЯ, БЮДЖЕТ, ФІНАНСОВИЙ ПЛАН, ПІДПРИЄМСТВО,
ДОХОДИ, ВИТРАТИ, ГРОШОВІ КОШТИ, ІНВЕСТИЦІЇ, РОЗРАХУНОК,
ПРОГНОЗ, РЕЗУЛЬТАТ**

ДОДАТОК В

Приклади оформлення літературних джерел

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Монографії, навчальні посібники, підручники	Лебідь, О. В. Бюджетування у банках: навч. посібник / О. В. Лебідь. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2013. – 264 с. Шило, Ж. С. Конспект лекцій з дисципліни «Бюджетування діяльності суб'єктів господарювання» спеціальності 8.1801014 «Управління фінансово-економічною безпекою» для студентів денної форми навчання / Ж. С. Шило. – Рівне : НУВГП, 2014. – 621 с.
Два та три автори	Кузьмін, О. Є. Бюджетування на підприємстві: навч. посібник / О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник. – К. : Кондор, 2008. – 312 с.
Чотири автори	Контроль і ревізія: підручник для студентів вузів / Ф. Ф. Бутинець, С. В. Бардаш, Н. М. Малюга, Н. І. Петренко. – Житомир : ЖІТІ, 2000. – 448 с.
П'ять і більше авторів	Фінансовий моніторинг в банку: навч. посібник / С. О. Дмитров, В. В. Коваленко, А. В. Єжов та ін. – Суми : Унів. книга, 2008. – 336 с.
Стаття з журналу	Головко, О. Г. Впровадження сучасної системи бюджетування / О. Г. Головко, А. М. Фьодорова, О. Я. Петрук // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва. – 2015. – № 4. – С. 117-122. Проць, Н. В. Особливості процесу впровадження системи бюджетування / Н. В. Проць // Інвестиції: практика та досвід. – 2015. – № 16. – С. 89-92.
Інтернет-джерела	Пасінович, І. І. Опорний конспект лекцій навчальної дисципліни «Бюджетування діяльності суб'єктів господарювання» для студентів, які навчаються за галуззю знань 0305 «Економіка та підприємництво» за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» та галуззю знань 0306 «Менеджмент і адміністрування» за напрямом підготовки 6.030601 «Менеджмент» освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» [Електронний ресурс] / І. І. Пасінович. – Львів, 2016. – 92 с. – Режим доступу : financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/12/ОКЛ-Бюджет-ня-дсг.doc .

ДОДАТОК Г

Вихідна інформація умовного підприємства

Таблиця Г1

Динаміка виробництва вершкового масла за 201_ -6 - 201_ -1 рр.

Періоди, що передують плановому	Обсяги виробництва, т
201_ -6	120000
201_ -5	104000
201_ -4	100000
201_ -3	84800
201_ -2	74700
201_ -1	79500

Таблиця Г2

Прогнозні показники для формування бюджетів

Назва показника	Значення показника за варіантами												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розфасовка вершкового масла, кг	0,2	0,4	0,25	0,5	0,4	0,25	0,5	0,25	0,4	0,2	0,5	0,25	0,2
Відпускна ціна масла за пачку, грн.	17,5	32,1	22,4	32,5	34,0	21,7	29,5	23,1	32,5	18,0	37,7	23,6	17,2
Жирність продукту, %	67	70	87	75	82	87	67	70	75	82	87	67	70
Вартість молока для виготовлення 1 т масла, тис. грн.	25,0	25,1	25,2	25,3	25,4	25,0	25,1	25,2	25,3	25,4	25,5	25,6	25,7
Вартість упаковки для 1 пачки, грн.	0,67	0,68	0,69	0,7	0,71	0,72	0,73	0,74	0,75	0,7	0,71	0,72	0,73
Назва показника	Значення показника за варіантами												
	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
Розфасовка вершкового масла, кг	0,25	0,2	0,25	0,5	0,4	0,2	0,25	0,2	0,2	0,5	0,25	0,4	0,5
Відпускна ціна масла за пачку, грн.	22,5	18,3	24,0	30,2	33,5	17,5	22,5	19,0	18,9	33,5	22,5	34,1	35,1
Жирність продукту, %	75	82	87	67	70	75	82	87	67	70	75	82	87
Вартість молока для виготовлення 1 т масла, тис. грн.	25,8	25,9	25,5	25,6	25,7	25,8	25,9	30,0	30,1	30,2	30,3	30,4	30,5
Вартість упаковки для 1 пачки, грн.	0,74	0,75	0,7	0,71	0,72	0,73	0,74	0,75	0,76	0,7	0,65	0,72	0,75

Таблиця Г3

Коефіцієнт збуту продукції по місяцях

Місяць	Значення по варіантах											
	1, 13	2, 14	3, 15	4, 16	5, 17	6, 18, 25	7, 19, 26	8, 20	9, 21	10, 22	11, 23	12, 24
Січень	0,95	0,9	0,9	0,7	0,8	0,92	0,85	1,0	1,0	0,7	0,9	0,85
Лютий	0,95	0,9	0,9	0,7	0,8	0,92	1,15	1,0	1,0	1,0	0,9	0,85
Березень	0,95	0,9	0,9	0,7	1,2	0,92	0,85	1,0	1,0	1,3	1,1	1,15
Квітень	0,95	0,9	1,0	1,1	1,2	0,92	1,15	1,0	1,0	0,7	1,0	1,0
Травень	0,95	1,1	1,0	1,1	1,0	0,92	0,85	0,95	1,0	1,0	1,1	1,15
Червень	0,95	1,1	1,0	1,1	1,0	0,92	1,15	0,95	0,8	1,0	1,2	0,9
Липень	1,05	1,1	1,0	1,0	1,0	1,08	1,0	0,95	0,8	0,7	0,8	0,9
Серпень	1,05	1,1	1,0	1,0	1,0	1,08	1,0	1,0	0,8	1,0	1,2	0,9
Вересень	1,05	1,1	1,0	1,0	0,8	1,08	1,0	1,0	1,0	1,3	0,8	1,0
Жовтень	1,05	1,1	1,1	1,2	0,8	1,08	0,8	1,05	1,2	1,0	1,2	1,1
Листопад	1,05	0,9	1,1	1,2	1,2	1,08	1,1	1,05	1,2	1,0	0,8	1,1
Грудень	1,05	0,9	1,1	1,2	1,2	1,08	1,1	1,05	1,2	1,3	1,0	1,1

Таблиця Г4

Нормативи прямих виробничих витрат на 1 т вершкового масла

Стаття прямих виробничих витрат	Сума, грн./т масла
1. Заробітна плата основного виробничого персоналу	325
2. Єдиний соціальний внесок (ЄСВ) основного виробничого персоналу	56
3. Заробітна плата обслуговуючого персоналу	150
4. ЄСВ обслуговуючого персоналу	50
5. Молоко (сировина)	в таблиці Г2
6. Допоміжні матеріали	45
7. Тара (упаковка)	в таблиці Г2
8. Вода	85
9. Електроенергія	162

Таблиця Г5

Постійні виробничі, управлінські, комерційні та накладні витрати
(в розрахунку на місяць)

Стаття видатків	Сума, тис. грн.
1. Постійні виробничі:	
- утримання обладнання	90,4
- сервісне обслуговування обладнання	18,8
- амортизація	500,0
- санітарно-епідеміологічна станція, сертифікація	3,9
2. Управлінські:	
- заробітна плата управлінського персоналу	166,3
- ЄСВ управлінського персоналу	57,7
- представницькі	6,3
3. Комерційні:	
- рекламні послуги	18,8
- маркетингові послуги	18,8
4. Накладні:	
- обслуговування будівель	4,4
- охорона	15,0
- послуги зв'язку, банків	31,2
- канцелярія, оргтехніка	18,8
- невиробничі	238,5
- податок на майно	55,0

Таблиця Г6

Ставки податків

Найменування податку	Ставка, %
ПДВ	20
Податок на прибуток у 2011 р.	23
Податок на прибуток з 1 січня 2012 р.	21
Податок на прибуток з 1 січня 2013 р.	19
Податок на прибуток з 1 січня 2014 р.	18

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ВИДАННЯ

до виконання курсової роботи з дисципліни «БЮДЖЕТУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ»

для студентів всіх форм навчання
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Укладачі: Тельнова Г.В.,
д.е.н., доцент, проф. кафедри ОФЕБ
Антоненко В.М.,
к.е.н., доцент, доцент кафедри ОФЕБ

Комп'ютерний набір і верстка:
Тельнова Ганна Володимирівна
Антоненко Валентина Миколаївна

Укладачі:
Тельнова Ганна Володимирівна
Антоненко Валентина Миколаївна

ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»
85300, м. Покровськ, пл. Шибанкова, 2.